

УДК 631.383.15

DOI: 10.31359/2312-3427-2018-4-101

О.В. Олійник, д-р екон. наук, професор
В.М. Шевченко, аспірант кафедри фінанси
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ В РОСЛИННИЦТВІ

Постановка проблеми. Сучасна ринкова економіка з її високим ступенем конкуренції ставить підприємства в досить жорсткі умови господарювання, коли питання прибутковості стають вирішальними для їх успішного існування й подальшого розвитку. Невизначеність ринкового середовища спричиняє швидке реагування на зміни, пристосування пропозиції виробника до попиту споживача.

Забезпечити стабільно високу прибутковість за одночасного збільшення обсягу продажів виробники здатні лише завдяки ефективному управлінню витратами та цінами своєї продукції або послуг. Витрати були і залишаються важливою економічною категорією, що характеризує ефективність використання ресурсів виробництва і визначає рентабельність діяльності суб'єктів господарювання.

Саме тому актуальним постає питання у вирішенні проблем управління витратами та налагодження системи управління ними. А ринкова спрямованість, в свою чергу, повинна стимулювати підприємства до запровадження інноваційних підходів управління витратами, що дозволить успішно інтегруватись їм у світовий та європейський економічний простір та забезпечити вітчизняний менеджмент інноваційним інструментарієм ефективного функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Надзвичайна важливість теоретичних і практичних аспектів процесу управління витратами та пошуку шляхів їх зниження для більшості суб'єктів ринкової економіки зумовлює постійний інтерес до цієї сфери як з боку іноземних, так і вітчизняних дослідників. Вагомий внесок у дослідження економічного змісту витрат, їх класифікації та структури, обґрунтуванню напрямів їх зниження, внесли такі вчені: А.М. Поддєрьогін, З.В. Задорожний, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Дідик, Е.Д. Дмитренко, С.Б. Гнатів, О.А. Тугай, К.А. Ягмур, О.В. Романенко, О.В. Шелковникова. Серед зарубіжних науковців велику увагу вивченню поставленого проблемного питання приділяють А.М. Кармінський, С.Г. Фалько, П. Хорварт.

Однак незважаючи на достатньо велику кількість публікацій необхідно відмітити, що дослідження науковців не містять єдиного трактування сутності поняття управління витратами, ними чітко не визначено основних завдань управління витратами, не сформовано системного підходу до управління витратами підприємств за умов динамічного і конкурентного ринкового середовища. Відомості, що містяться з цього приводу в науковій літературі, є фрагментарними, не систематизованими, здебільшого не супроводжуються конкретними методичними рекомендаціями.

У той же час подальших доробок потребує управління операційними витратами на основі запровадження інноваційних підходів, оскільки одну із провідних ролей в цьому випадку мають відігравати інновації. Це зумовлює необхідність подальших досліджень у даному напрямі.

Формулювання мети статті. В зв'язку з цим метою статті є дослідження основних інноваційних підходів до управління операційними витратами на прикладі галузі рослинництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільське господарство, як галузь, є однією з найпріоритетніших в економіці будь-якої країни. Сучасні підприємства, видом економічної діяльності яких є сільськогосподарське виробництво, функціонують в умовах високої складності, невизначеності і динамічності навколишнього соціально-економічного середовища. Для того щоб вижити в цьому середовищі, підприємствам агропромислового комплексу необхідно постійно розвиватися, удосконалюватися й адаптуватися до швидко мінливих вимог ринку, який формується в умовах сучасної економіки інноваційного типу. Механізм управління витратами виступає одним з найбільш дієвих способів, покликаних підвищити ефективність діяльності господарств.

Розуміння витрат в економічній літературі має неоднозначний характер. Відсутність єдиної думки зумовлює певні труднощі у визначенні чіткого змісту та ролі витрат у діяльності підприємства. Це насамперед зумовлено використанням різних підходів до вартісного оцінювання використовуваних у процесі господарської діяльності економічних ресурсів.

Нормативна та наукова література трактує їх по різному. Відповідно до П(с)БО 16 «Витрати», витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення його за рахунок вилучення або розподілу між засновниками) [1].

Стабільність і розвиток будь-якого суб'єкта підприємництва на конкурентному ринку залежатиме, передовсім, від створення ефективної системи управління в цілому витратами та зокрема операційними.

Управління витратами – це складний багатоаспектний і динамічний процес, що включає управлінські дії, метою яких є досягнення високого економічного результату діяльності підприємства [2, с. 5].

С.Ф. Голов розглядає управління витратами як принципово нову систему, яка дає змогу чітко відстежувати, аналізувати й контролювати витрати [3, с.30].

О. Попов стверджує, що управління витратами – це розроблення і реалізація управлінських впливів, заснованих на використанні економічних законів щодо формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і поточних цілей. Управління витратами – складова система управлінського обліку [4, с. 736].

У сучасних умовах управління витратами означає створення єдиної раціональної чітко й безперебійно функціонуючої системи з певними цільовими установками та взаємопов'язаними елементами. Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій управління, тобто функції повинні реалізовуватися через елементи управлінського процесу: прогнозування, планування, нормування, організацію, калькулювання, мотивацію й стимулювання, облік, аналіз, регулювання та контроль витрат.

Відтак, процес управління витратами на виробництво – це багатопрофільний процес, що охоплює всі аспекти господарської діяльності, починаючи з постачання і закінчуючи реалізацією та отримання прибутку. Прибуток найбільш повно відображає фінансовий результат підприємницької діяльності і забезпечує соціально-економічний розвиток підприємства. На величину прибутку впливає сукупність багатьох факторів, які необхідно враховувати в процесі управління. Серед факторів впливу на операційний прибуток чільне місце належить витратам на виробництво і реалізації продукції. В свою чергу, операційні витрати є основною складовою витрат підприємства. До них входять виробнича собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. До виробничої собівартості включають: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; загальновиробничі витрати [5, с.85].

Протягом останніх років підприємства стають все більш сприйнятливими щодо запровадження інноваційних підходів до управління витратами виробництва. Ознака інноваційності розвитку

виявляється, преш за все, в темпах приросту прибутку, який повинен випереджати темп інфляції. Як показали попередні наші дослідження, прибуток може зростати за рахунок собівартості, ціни реалізації, структури посівної площі [6, с. 46].

В свою чергу, одна з проблем управління операційними витратами в рослинництві полягає у тому, як раціонально розподілити витрати на виробництво продукції рослинницької галузі між статтями витрат. Найкращу відповідь на це питання може дати практика. Тому, нами була досліджена тенденція зміни виробничої собівартості в цілому та в розрізі статей витрат основних сільськогосподарських культур на 1 га зібраної площі по сільськогосподарським підприємствам Харківської області лісостепової зони за 2010-2016 рр. (таблиця). У якості методу дослідження було обрано один з найбільш ефективних методів обробки масових даних – метод статистичних групувань, який дозволить встановити залежність між ознакою, що покладено в основу групування, та вибраними показниками. Відповідно вся сукупність досліджуваних сільськогосподарських підприємств була порівну розподілена на 3 однорідні типові групи за щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі: до 0,45 тис. грн, 0,451 – 0,83 тис. грн та 0,831 тис. грн і більше.

Досліджуючи тенденції зміни виробничої собівартості основних видів продукції рослинництва на 1 га зібраної площі, слід відмітити чітку послідовну закономірність збільшення її щорічного темпу приросту по кукурудзі на зерно та цукровим бурякам, здійснюючи перехід до кожної наступної групи підприємств. Так, сільськогосподарські підприємства 3-ї групи, які мають найбільш чітко виражений інноваційний розвиток, мали і найвищий темп приросту виробничої собівартості: по кукурудзі на зерно – 1,45 тис. грн та цукровим бурякам – 7,91 тис. грн. Тоді як сільськогосподарські підприємства 1-ї групи (з найнижчим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі – до 0,45 тис. грн) мали найменший щорічний приріст виробничої собівартості: по кукурудзі на зерно – 1,25 тис. грн та цукровим бурякам – 3,74 тис. грн.

По озимій пшениці та соняшнику було зафіксовано поступове збільшення при переході до кожної наступної групи базового рівня виробничої собівартості. А найбільший її щорічний темп приросту був зафіксований в 1-й групі.

1

Тенденція зміни виробничої собівартості основних видів продукції рослинництва за 2010-2016 рр.

Групи с.-г. підприємств Хар-ківської області за щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі	Культура	Тенденція зміни на 1 га зібраної площі в середньому по групі, тис. грн./га								
		виробничої собівартості	у тому числі:							інших прямих витрат та загальнови-робничих витрат
			прямих матеріальних витрат	з них:				витрат на оплату праці		
				витрат на насіння	витрат на мін добрива	витрат на нафтопродук-ти	витрат на оплату послуг і робіт			
До 0,45	оз. пшениця	$y = 1,35x + 0,48$	$y = 0,87x + 0,41$	$y = 0,09x + 0,19$	$y = 0,38x - 0,18$	$y = 0,15x + 0,19$	$y = 0,10x + 0,004$	$y = 0,05x + 0,15$	$y = 0,44x - 0,07$	
0,451 - 0,83		$y = 1,16x + 1,11$	$y = 0,82x + 0,69$	$y = 0,08x + 0,22$	$y = 0,33x + 0,22$	$y = 0,11x + 0,23$	$y = 0,08x + 0,08$	$y = 0,07x + 0,12$	$y = 0,27x + 0,29$	
0,831 і більше		$y = 1,16x + 1,65$	$y = 0,85x + 0,83$	$y = 0,07x + 0,23$	$y = 0,42x - 0,001$	$y = 0,1x + 0,32$	$y = 0,04x + 0,21$	$y = 0,03x + 0,23$	$y = 0,28x + 0,59$	
До 0,45	кукурудза на зерно	$y = 1,25x + 1,11$	$y = 0,98x + 0,52$	$y = 0,08x + 0,45$	$y = 0,26x - 0,04$	$y = 0,22x + 0,06$	$y = 0,14x + 0,12$	$y = 0,04x + 0,11$	$y = 0,23x + 0,48$	
0,451 - 0,83		$y = 1,31x + 0,98$	$y = 0,99x + 0,56$	$y = 0,13x + 0,33$	$y = 0,39x - 0,23$	$y = 0,13x + 0,25$	$y = 0,17x - 0,02$	$y = 0,10x - 0,007$	$y = 0,22x + 0,43$	
0,831 і більше		$y = 1,45x + 2,09$	$y = 1,05x + 1,37$	$y = 0,31x + 0,28$	$y = 0,23x + 0,47$	$y = 0,11x + 0,46$	$y = 0,03x + 0,42$	$y = 0,04x + 0,26$	$y = 0,36x + 0,46$	
До 0,45	соняшник	$y = 1,86x + 0,56$	$y = 1,23x + 0,34$	$y = 0,23x + 0,20$	$y = 0,37x - 0,29$	$y = 0,17x + 0,36$	$y = 0,12x + 0,03$	$y = 0,05x + 0,17$	$y = 0,58x + 0,05$	
0,451 - 0,83		$y = 1,07x + 1,98$	$y = 0,81x + 1,21$	$y = 0,17x + 0,20$	$y = 0,13x + 0,50$	$y = 0,13x + 0,30$	$y = 0,13x + 0,05$	$y = 0,05x + 0,18$	$y = 0,22x + 0,59$	
0,831 і більше		$y = 1,31x + 2,04$	$y = 0,96x + 1,35$	$y = 0,26x + 0,13$	$y = 0,23x + 0,37$	$y = 0,11x + 0,53$	$y = 0,03x + 0,37$	$y = 0,03x + 0,25$	$y = 0,32x + 0,45$	
До 0,45	цук. буряки	$y = 3,74x - 2,05$	$y = 3,25x - 2,004$	$y = 0,12x + 0,44$	$y = 0,04x + 0,60$	$y = 0,09x + 1,49$	$y = 1,12x - 1,59$	$y = 0,005x + 0,34$	$y = 0,49x - 0,39$	
0,451 - 0,83		$y = 5,62x - 2,53$	$y = 4,43x - 2,05$	$y = 0,58x - 0,12$	$y = 0,84x - 0,09$	$y = 0,56x - 0,08$	$y = 1,09x - 0,72$	$y = 0,002x + 0,44$	$y = 1,19x - 0,92$	
0,831 і більше		$y = 7,91x - 3,70$	$y = 4,94x - 1,35$	$y = 0,42x + 0,29$	$y = 0,94x + 0,02$	$y = 0,51x + 0,47$	$y = 1,25x - 0,54$	$y = 0,24x + 0,18$	$y = 2,73x - 2,53$	

Це означає, що підприємства, які досягли найвищого базового рівня виробничої собівартості в 2010 р. (по озимій пшениці – 1,65 грн, соняшнику – 2,04 тис. грн) заощадливо нарощували суми витрат на виробництво в наступних роках, про що свідчить менше значення щорічного приросту виробничої собівартості по цим видам продукції в порівнянні з підприємствами 1-ї групи (по озимій пшениці – 1,16 тис. грн, соняшнику – 1,31 тис. грн). І навпаки, підприємства 1-ї групи, що мали найменше значення базового рівня виробничої собівартості: по озимій пшениці – 0,48 тис. грн та соняшнику – 0,56 тис. грн, максимально щороку нарощували суми виробничих витрат – на 1,35 тис. грн та 1,86 тис. грн відповідно в порівнянні з іншими групами.

Враховуючи той факт, що собівартість реалізованої продукції включає прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, інші прямі та загальновиробничі витрати, наступним етапом нами було досліджено закономірності тенденцій змін саме по цим статтям витрат.

Відмітимо, що по прямим матеріальним витратам були зафіксовані аналогічні закономірності змін, що і по виробничій собівартості основних видів продукції рослинництва в цілому. Це пояснюється тим, що в структурі виробничої собівартості прямі матеріальні витрати складають левову частину. Дещо інша ситуація була відмічена в розрізі основних статей матеріальних витрат.

Так, у підприємств з найвищим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га (3 група) для досягнення інноваційності розвитку пріоритетним напрямком серед статей витрат по вирощуванню пшениці були витрати на мінеральні добрива, бо вони найшвидшими темпами збільшували суми цих витрат – на 0,42 тис. грн щорічно, порівняно з попередніми групами.

По витратам на нафтопродукти зафіксована зворотна ситуація (в 3 групі найнижчий темп приросту даної статті витрат – 0,1 тис. грн. проти 0,15 тис. грн в 1 групі). Хоча справедливості раді треба зазначити, що базовий рівень витрат на нафтопродукти навпаки був найвищим у 3 групі підприємств – 0,32 тис. грн. Тож, підприємства 1-ї групи, які мають найменший інноваційний розвиток, просто збільшують витрати на паливо, а це, в свою чергу, не призводить до зростання прибутків. Але ж інноваційність розвитку полягає в іншому, оскільки необхідно не просто нарощувати витрати на нафтопродукти, а забезпечити їх заощадження, економію, можливо запровадження новітніх, сучасних технологій вирощування сільськогосподарських культур, що, власне кажучи, і роблять підприємства 3-ї групи. Вони теж збільшують витрати на нафтопродукти,

але повільнішими темпами. Відповідно, у них в підсумку витрати на паливо на 10 -15 % менше в розрахунку на 1 га (рис. 1).

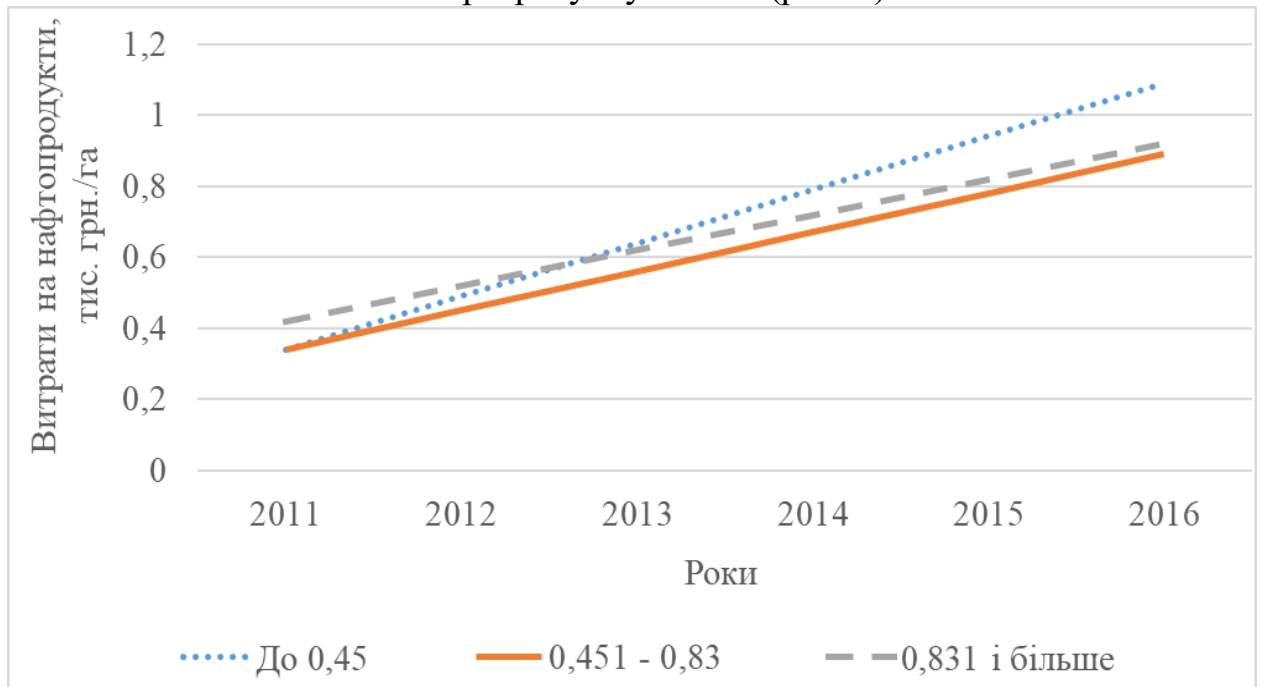

Рис. 1. Вирівнювання витрат на нафтопродукти по групам підприємств лісостепової зони Харківської області за 2011-2016 рр. (озима пшениця)

А це означає, що збільшувати прибуток суб'єкти господарювання повинні завдяки режиму економії палива, удосконаленню технології вирощування, раціональному використанню техніки і т.д.

По витратам на насіння озимої пшениці та витратам на оплату послуг і робіт, наданих сторонніми організаціями, по вирощуванню даної культури була виявлена подібна закономірність. Підприємства 3-ї групи, досягнувши найбільшого базового рівня по витратам на насіння – 0,23 тис. грн та по витратам на оплату послуг і робіт – 0,21 тис. грн повільніше щороку нарощували дані статті витрат в порівнянні з попередніми групами підприємств – 0,07 тис. грн та 0,04 тис. грн відповідно.

По кукурудзі на зерно витрати на насіння навпаки мали найбільший щорічний приріст у підприємств 3-ї групи – 0,31 тис. грн, при чому його значення поступово збільшувалось при переході від однієї групи до іншої (в 1-й групі – 0,08 тис. грн, в 2-й групі – 0,13 тис. грн). Тоді як, значення досягнутого рівня витрат на насіння кукурудзи на зерно навпаки поступово зменшувалось (з 0,45 тис. грн в 1-й групі до 0,28 тис. грн в 3-й групі). А це означає, що підприємства з найвищим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі для досягнення інноваційності розвитку

першочергово щороку збільшували витрати на насіння високоврожайних сортів кукурудзи на зерно.

По витратам на нафтопродукти для вирощування кукурудзи на зерно була встановлена спадна динаміка значень щорічного приросту даної статті витрат по групам (0,22 тис. грн. в 1-й групі проти 0,11 тис. грн. в 3-й групі) при одночасному підвищенні досягнутого рівня в кожній наступній групі (0,06 тис. грн. в 1-й групі, 0,25 тис. грн. в 2-й групі та 0,46 тис. грн. в 3-й групі).

По витратам на мінеральні добрива та оплату послуг і робіт стороннім організаціям зафіксована подібна закономірність тенденцій змін. Так, максимальний щорічний приріст зазначених статей витрат серед 3-х груп був у підприємств 2-ї групи (0,39 тис. грн. та 0,17 тис. грн. відповідно). В той час, як підприємства 3-ї групи мали найповільніший темп щорічного підвищення даних статей (0,23 тис. грн. та 0,03 тис. грн. відповідно), що ще раз підтверджує заощадливе витрачання коштів по цим напрямкам при досягнутому вже максимальному значенні їх базового рівня (0,47 тис. грн. та 0,42 тис. грн. відповідно).

Здійснивши аналіз тенденцій змін прямих матеріальних витрат по вирощуванню соняшнику, відмітимо що по витратам на нафтопродукти була зафіксована аналогічна закономірність, що і по озимій пшениці та кукурудзі на зерно по цій же статті. Сільськогосподарські підприємства з найвищим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі найменше збільшували щороку дану статтю витрат (0,11 тис. грн.) при тому, що базовий їх рівень був найбільшим (0,53 тис. грн.). Саме цим і досягається інноваційність розвитку зазначеної групи підприємств. Це ще раз підтверджує той факт, що нарощувати суми своїх прибутків агровиробники змушені в тому числі і завдяки режиму економії пального.

В той же час, підприємства 3-ї групи для досягнення інноваційності розвитку найшвидшими темпами щороку збільшували суми витрат на насіння соняшнику – на 0,26 тис. грн. та найповільнішими темпами витрати на оплату послуг і робіт стороннім організаціям – на 0,03 тис. грн.

По цукровим бурякам чітка поступова закономірність збільшення щорічного приросту при переході від однієї групи до кожної наступної була встановлена тільки по витратам на мінеральні добрива. Підприємства 3-ї групи досягли найбільших успіхів за рахунок того, що значення щорічного приросту даної статті витрат в декілька разів перевищував цей показник у підприємств 1-ї групи (0,94 тис. грн. проти 0,04 тис. грн.). І до речі, цей показник був найбільшим і в порівнянні з іншими статтями витрат.

Найбільше щороку збільшували статті витрат по вирощуванню цукрових буряків на насіння та нафтопродукти підприємства 2-ї групи (0,58 тис. грн. та 0,56 тис. грн. відповідно), найменше – 1-ї групи (0,12 тис. грн. та 0,09 тис. грн.).

По витратам на оплату праці по вирощуванню пшениці на 1 га зібраної площі, з одного боку, досягнутий найвищий рівень цих затрат у підприємств 3-ї групи – 0,23 тис. грн., але щорічний приріст даної статті витрат є повільнішим, ніж в попередніх групах. Тобто, за лінією тренду (рис. 2), як не дивно, але в підприємствах 1 групи в 2016 р. витрати на оплату праці є більшими, ніж у сільськогосподарських підприємствах 3-ї групи з найвищим приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі.

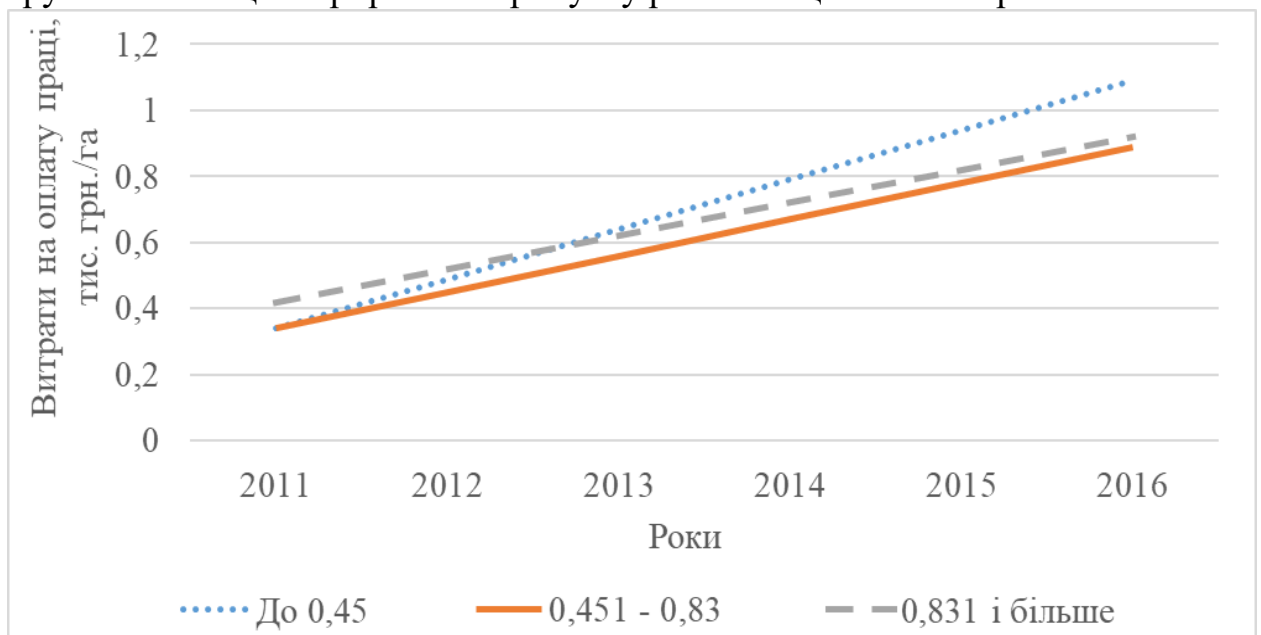

Рис. 2. Вирівнювання витрат на оплату праці по групам підприємств лісостепової зони Харківської області за 2011-2016 рр. (озима пшениця)

Скоріш за все, це пов'язано зі зміною технології вирощування пшениці на технологію з мінімальними затратами праці і техніки, тобто поступово вони наближаються до сучасної системи нульового обробітку ґрунту, яка також відома, як система No-till.

Крім того, дана закономірність пояснюється і тим, що в сільськогосподарських підприємствах з найбільш чітко вираженим інноваційним розвитком була зафіксована найнижча заробітна плата в розрахунку на 1 га, бо вони доволі прискіпливо відносяться до її підвищення. Але це зовсім не означає, що у цих підприємств найнижча

погодинна заробітна плата. Дане питання потребує додаткових досліджень, бо наявна інформація не дозволяє відразу відповісти на це питання.

По кукурудзі на зерно щорічний приріст витрат на оплату праці у підприємств 3-ї групи хоча і дорівнює цьому ж показнику в підприємствах 1-ї групи (0,04 тис. грн.), але за рахунок вищого базового їх рівня в 3-й групі (0,26 тис. грн) відповідно лінії тренду сума витрат на оплату праці була вищою в 3-й групі підприємств з найвищим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га ріллі.

По соняшнику витрати на оплату праці підвищувались повільніше у підприємств 3-ї групи в порівнянні з іншими групами підприємств (на 0,03 тис. грн. щороку в 3-й групі проти 0,05 тис. грн. в 1-й та 2-й групах). Натомість по цукровим бурякам, навпаки, витрати на оплату праці суттєвіше зростали саме у підприємствах з найвищим щорічним приростом прибутку рослинництва на 1 га – в середньому на 1,25 тис. грн щорічно.

Отже, в системі управління підприємством важливе місце відводиться питанням управління витратами виробництва з залученням інноваційних підходів, адже практика роботи підприємств свідчить, що без правильної оцінки реальної собівартості неможливо правильно управляти ефективністю виробництва. Для забезпечення ефективного управління витратами та формування собівартості продукції рослинництва підприємству доцільно мати змістовну і реальну інформацію про собівартість окремих видів продукції і використовувати її при прогнозуванні, нормуванні, плануванні у процесі поліпшення обліку фактичних витрат, при аналізі витрат, собівартості продукції і розрахунку факторів, що впливають на ці зміни, при здійсненні контролю і регулювання показників у процесі господарсько-фінансової діяльності, виявленні резервів в економії витрат виробництва і можливостей зниження розміру та рівня собівартості продукції.

Висновки. Мистецтво ефективного управління виробничими витратами полягає у визначенні пріоритетів – якій статті витрат надати перевагу, тобто яку статтю витрат збільшувати більш високими темпами. Відповісти на це питання можна на основі вивчення тенденцій зміни витрат по окремим статтям в підприємствах з різним рівнем інноваційності розвитку.

Для забезпечення інноваційного розвитку виробництва озимої пшениці необхідно не пропорційно збільшувати витрати на виробництво по статтям, а більш швидкими темпами збільшувати витрати на мінеральні добрива, і навпаки повільніше збільшувати витрати на насіння,

нафтопродукти, оплату послуг і робіт, наданих сторонніми організаціями, а також витрати на оплату праці.

По кукурудзі на зерно і соняшнику випереджаючими темпами для забезпечення інноваційного розвитку необхідно збільшувати витрати на насіння, по цукровим бурякам – витрати на мінеральні добрива, оплату послуг і робіт та оплату праці. Менш повільними темпами по кукурудзі на зерно необхідно нарощувати суми витрат по решті статей прямих матеріальних витрат, по соняшнику – витрати на нафтопродукти, оплату послуг і робіт, наданих сторонніми організаціями, та оплату праці.

Бібліографічний список: 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 16 "Витрати" (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. 2. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Н.Ю. Калач та ін. – К.: КНЕУ, 2001. – 294 с. 3. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с. 4. Попов О. Управління витратами // Економічна енциклопедія: У 3-х т. Т. 3. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с. 5. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2013. – 375 с. – ISBN 978-617-07-0025-4. 6. Шевченко В.М. Узагальнююча оцінка інноваційності розвитку рослинництва в сільськогосподарських підприємствах // Збірник наукових праць «Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – № 4 (40). – С. 46-55. 7. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 483 с.

О.В. Олійник, В.М. Шевченко. Інноваційні підходи до управління операційними витратами в рослинництві. Досліджено сучасні проблеми управління операційними витратами в рослинництві. Запропоновані інноваційні підходи до управління операційними витратами в рослинництві на прикладі сільськогосподарських підприємств Харківської області лісостепової зони, які полягають у визначенні пріоритетів збільшення окремих статей операційних витрат.

Ключові слова: інновації, операційні витрати, виробнича собівартість, управління, пріоритети.

А.В. Олейник, В.Н. Шевченко. Инновационные подходы к управлению операционными расходами в растениеводстве. Исследованы современные проблемы управления операционными

расходами в растениеводстве. Предложены инновационные подходы к управлению операционными расходами в растениеводстве на примере сельскохозяйственных предприятий Харьковской области лесостепной зоны, которые заключаются в определении приоритетов увеличения отдельных статей операционных расходов.

Ключевые слова: инновации, операционные расходы, производственная себестоимость, управления, приоритеты.

O.V. Oliynyk, VM Shevchenko. Innovative approaches to operating costs management in crop production. The modern problems of operating costs control in plant growing are investigated. It is established that understanding of costs in the economic literature is ambiguous. It is proved that the lack of a common opinion causes certain difficulties in determining the clear content and the role of costs in the enterprise. It has been determined that the stability and development of any subject of entrepreneurship in a competitive market will depend on the establishment of an effective management system in general on costs and, in particular, on operating costs.

Innovative approaches to management of operating expenses in crop production are offered on the example of agricultural enterprises of the Kharkiv region of the forest-steppe zone, which consist in determining the priorities of increasing the individual articles of operating expenses. On the basis of the study of the trend of changes in costs for individual articles in enterprises with different levels of innovation development, the priority was to increase these expenditures by main agricultural crops to achieve innovation of enterprise development. In order to ensure the innovative development of winter wheat production, it is necessary to increase production costs by article rather than proportionately, and to increase the costs of mineral fertilizers more rapidly and, conversely, to increase the costs of seeds, petroleum products, payment for services and works provided by outside organizations, as well as costs for pay labor

In maize for grain and sunflower, a faster pace for innovation development needs to increase seed costs, sugar beet prices - mineral fertilizer, payment for services and labor and wages. At a slower pace of corn for grain, it is necessary to increase the amount of expenses for other articles of direct material costs, for sunflower - the cost of petroleum products, payment for services and works provided by third parties, and wages.

Key words: innovations, operating expenses, production cost, management, priorities.

Стаття надійшла до редакції: 05.10.2018 р.